

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta . . . \$3.00
Za New York celo leto . . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . . . \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CHelsea 3-1242

Entered as Second Class Matter September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: CHelsea 3-1242

No. 201. — Stev. 201.

NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 27, 1936—CETRTEK, 27. AVGUSTA, 1936

Volume XLIV. — Letnik XLIV.

VOJNA SREČA SE NE NAGNE NA NOBENO STRAN

ČE BODO V DRŽAVLJANSKI VOJNI ZMAGALI FAŠISTI, BO UVEDENA VOJAŠKA DIKTATURA

Ljuti boji se bijejo na vseh straneh. — Nobena stran ne more izvojevati odločilne bitke. — V slučaju zmage bodo fašisti uvedli vojaško diktaturo. — Španski vladi pomagajo francoski in ruski letalci.

LIZBONA, Portugalska, 26. avgusta. — Ljuti boji na več frontah, zračno in artilerijsko bombardiranje, streljanje vojnih talcev spremlja špansko kruto državljansko vojno.

Toda navzlic naraščajoči krvoločnosti in krutosti ostajajo postojanke nasprotujočih si armad skoro neizpremenjene. Boji še nadaljujejo neprestano, toda izida ni mogoče napovedati.

Sto in sto poročil prihaja v Lizbono od vladnih in upornih armad ter od nepristranskih opazovalcev in je mogoče položaj orisati naslednje:

Fašistični letalci so pri bombardiranju Iruna in San Sebastiana pobili nad 100 ljudi in napravili na poslopih velikansko škodo.

Uporniki, ki skušajo na severu dobiti izhod na morje, so Irun tako zelo razdejali, da so branitelji iz trdnjave Guadalupe pripeljali v mesto artilerijo v pričakovanju na odločilno bitko.

V Gudarrama pogorju, severno od Madrida, so se obnovili novi boji.

Vladni aeroplani so uničujoče bombardirali upornike, ki so utrjeni v Oviedo, toda tamošnje posadke niso mogli prisiliti k predaji, navzlic temu, da se bo mogla zdržati samo, ako dobi še pravočasno pomoč od generala Mole.

Vroči boji se bijejo v Estramaduri, jugozapadno od Madrida, kjer so vladne čete pregnale upornike iz zakopov pri Naval Moral de la Mata. Vladne čete skušajo prerezati zapadno zvezo med severno in južno uporno armado s posebnim namenom, da poveljnik severne armade general Mola ne bi mogel dobiti afriških čet.

Predsednik uporne provizorične vlade, general Miguel Cabanellas, je imel razgovor z generalom Francisco Franco in generalom Queipo de Llano v Sevilji. Po konferenci je rekel: "Položaj je popolnoma pojasnjen: čakamo prihoda afriških čet.

Rekel je tudi, da bo na Španskem uvedena vojaška diktatura, ako uporniki zmagajo.

MADRID, Španska, 26. avgusta. — Nemški aeroplani morajo sedaj odleteti iz Alcala de Henares, mesto iz trgovskega letališča v Barajas, kajti tega letališča se ne morejo več posluževati, ker prihajajo tja francoski aeroplani za madridsko vlado.

Barajas je tudi glavni stan za francoske pilote, ki vodijo bombne aeroplane za špansko vlado. Alcala de Henares se nahaja kakih 21 milj od Madrida. Francoski in ruski letalci vodijo kakih 20 francoskih aeroplanov, ki so bili pred kratkim poslani madridski vladi. Aeroplani letajo nad uporniški postojankami v Guadarrama pogorju in jih bombardirajo. Francoske pilote je mogoče vsak dan videti na madridskih ulicah ali v kavarnah.

LONDON, Anglija, 26. avg. — Anglija skuša pridobiti vse evropske države, da apelirajo na obe sovražni stranki na Španskem, da prenehata s krvoločnim klanjem, kot je streljanje talcev in civilistov.

MONAKOVO, Nemčija, 26. avgusta. — Nemški židom, ki so se vrnili iz Španske, je nemška tajna policija sporočila, da v 24 urah zapuste Nemčijo, ako so zbežali iz Nemčije, ko so naziji prišli do vlade.

Beguncem je policija vzela potne liste in jih poslala na mejo.

Bojevit govor diktatorja Stalina

TAJNIK DERN HUDO BOLAN

Vojni tajnik je že dolgo bolan za influenco. — Zadnji čas se mu je stanje zelo poslabšalo.

WASHINGTON, D. C., 26. avgusta. — Vojni tajnik Geo. H. Dern, ki je že dolgo bolan za influenco, se bori za življenje v Walter Reed mornariški bolnišnici. Njegovo stanje se je znatno poslabšalo. Uradniki vojnega departmanta pravijo, da je stanje 64 let starega vojnega tajnika vznemirljivo. — Njegov sin John, ki je edini v Dernovi družini, ki ni v Washingtonu, je bil poklican iz Chicaga k bolniški postelji. Predsednik Roosevelt stalno prejema poročila o njegovem stanju. Pred dvema tednoma je predsednik Derna obiskal v bolnišnici.

Ko so zdravniki naznanili, da je imel bolnik že drugo zelo nemirno noč, njegova družina ni prav nič prikrivala, da se boji, da Dernovo srce ne bo več moglo premagati bolezni.

Dern, ki je bil dvakrat guvernir države Utah, je pred petimi leti zbolel na hudi influenco, ki se je zatem od časa do časa ponavljala. V aprilu je zopet zbolel, ko je bil na nadzoru v alnem potovanju v Charleston, S. C.

Ko se je šest mesecev zdravil v bolnišnici, je zopet prevzel svoje tajniške posle. Ko je bil v juliju na potovanju v Pennsylvaniji, je ponovno zbolel in je zopet moral v bolnišnico. Pred dvema tednoma so pri njem zdravniki dognali zastrupljenje vode in še druge zapletitjave.

Ob bolniški postelji se stalno nahajajo Dernova žena in hči Mrs. Baxter ter sinova James in William.

ŠTEVILO POLICISTOV JE RAZLIČNO

WASHINGTON, D. C., 24. avgusta. — Poseben oddelek zvezne vlade je ugotovil, da se število zločinov manjša, čim bolj se veča število policistov. Zelo zanimiva je tozadevna statistika. V New Yorku je naprimer 18,459 policistov, do čim je v mestu Roundup, Mont., en sam.

Povprečno prideta v deželi po dva policista na tisoč prebivalcev.

STAVKA SOBNIH SLIKARJEV

Tajnik unije sobnih slikarjev in obešalcev papirja, Louis Weinstock, je naznanil, da bo danes zvečer ob 8 zastavkalo 12,000 sobnih slikarjev in obešalcev papirja.

Stavkarji zahtevajo za 7-urno delo na dan \$9.

SPREMEMBA V AMERIŠKI DIPL. SLUŽBI

Poslanik Strauss v Parizu je zaradi bolezni odstopil. — Na njegovo mesto je bil imenovan Bullitt.

ASHINGTON, D. C., 26. avgusta. — Dosedanega poslanika v Moskvi, Williama C. Bullitta, je predsednik Roosevelt kot naslednika Jesse J. Straussa imenoval za poslanika v Parizu. Poslanik Strauss je iz zdravstvenih razlogov odstopil.

Strauss je na praznik bastilje v Parizu omeddel in se je 11. avgusta s svojo soprogo vrnil v Ameriko.

Predsednik Roosevelt je eno uro zatem, ko je sprejel odstop poslanika Straussa, imenoval Bullitta za poslanika v Parizu.

Bullitt in Strauss se nahajata v Združenih državah. Bullitt je bil prvi ameriški poslanik pri sovjetski vladi, ko jo je predsednik Roosevelt priznal. Predsednik Roosevelt je poslaniku Straussu pisal pismo, v katerem se mu zahvaljuje za njegovo sijajno diplomatsko delovanje. Izrazil je tudi upanje, da bo še dalje dal svoje zmožnosti na razpolago demokratski vladi, ako bo še prihodnja štiri leta ostala na krmilu.

Do sedaj se ni bilo naznanjeno, kdo bo imenovan za Bullittovega naslednika v Moskvi. Dokler novi poslanik ne bo imenovan, bo vodil poslaniške posle drugi poslaniški tajnik Loy W. Henderson.

CESARICA ZITA PRI PAPEŽU

GRAD ADOLFO, Italija, 25. avgusta. — Papež Pij XI. je sprejel v privatni avdienci bivšo avstrijsko cesarico Zito, mater nadvojvode Otona. Zito sta spremljala nek mož in žena, katerih imena so neznanca. Avdienca je trajala 45 minut. Zita, ki živi s svojimi otroci na gradu Steenockerzeel v Belgiji, je bila oblečena popolnoma črno.

BAD - GASTEIN, Avstrija, 25. avgusta. — Voditelj avstrijskih monarhistov, baron Friedrich von Wiesner, je rekel, da je obisk cesarice Zite pri papežu samo nov dokaz prijateljstva med Vatikanom in bivšo avstrijsko cesarsko rodovino.

Baron Wiesner pravi, da je bil to Zitin tretji obisk pri papežu, katerega zelo spoštuje. Njen obisk nima nikakega političnega pomena.

Advertise in
"Glas Naroda"

NOBENE MILOSTI ZA ZAROTNIKE

16 zarotnikov je bilo ustreljenih 24 ur po razsodbi. — Trocki bo maščeval njihovo smrt.

MOSKVA, Rusija, 26. avgusta. — Strelji iz vojaških pušk so končali življenje 16 zarotnikov, ki so priznali svojo krivdo in med katerimi so bili mnogi, ki so igrali važno vlogo v vrsti ruskih boljševikov.

Komaj 24 ur prej so bili obsojeni na smrt, ker so se zarotili, da usmrte Josipa Stalina in druge sovjetske uradnike in da sami prevzamejo sovjetsko vlado.

Usmrčeni so bili najbrže v kaznilnici nasproti vnanjemu komisarijatu in ustreljen je bil vsak posamezno v hrbet.

Vsi so priznali, da so bili udeleženi v zaroti, katero je vodil izgnani bivši vojni komisar Leon Trocki.

Uradno naznanilo o usmrčenju je kratko in se glasi: "Predsedništvo osrednjega izvrševalnega odbora je zavrnilo priziv oseb (16 zarotnikov), katere je vojni kolegij U. S. S. R. obsodil 24. avgusta. "Obsodba je bila nad vsemi izvršena."

Med zarotniki, ki so bili ustreljeni, sta bila tudi Leon Kamenev in Grigorij Zinovjev, ki sta bila za časa Ljeningove bolezni skupno s Stalinom člana triumvirata, ki je vladal Rusiji.

HOENEFOS, Norveška, 26. avgusta. — Iznani ruski revolucionar Leon Trocki je rekel, da bo maščeval smrt 16 ruskih zarotnikov, toda v ta namen, se ne mara peljati v Moskvo. Usmrčenje zarotnikov je označil za največji zločin v zgodovini.

"Imam pravico," je rekel Trocki, "zahtevati sodniško preiskavo glede proti meni dvignjenih obdolžb, da sem na Danskem, na Norveškem in v Franciji — kar je v teh deželah protipostavno — koval teroristične zarote."

Trocki pravi, da bo nepristranskemu sodišču predložil obsežen dokazilni material, ki se nahaja v njegovih rokah in bo dokazal, da vse te obdolžbe slone na lažeh.

Trocki predlaga, da bi kako sodišče v Franciji na Danskem ali na Norveškem pričelo postopanje proti njemu in da sovjetski vladi priložnost, da more predložiti dokaze za njegovo krivdo. Na obravnavo bo poklical priče, ki v Moskvi niso varne svojega življenja.

NAROČITE SE NA "GLAS NARODA", NAJVEČJI SLOVENSKI DNEVNIK V ZDR. DEŽAVAH

"VOJAŠTVO JE LAHKO VSAK HIP POZVANO ZA OBRAMBO DEŽELE!"

LONDON, Anglija, 26. avgusta. — Joseph Stalin, diktator Sovjetske unije, je imel danes po radio izredno bojevit govor, ki je bil namenjen predvsem ruskim vojakom. Stalin je rekel, da je vojna neizogibna ter pozival rdečo armado, naj bo pripravljena.

Tako se glasi poročilo iz Londona, ru-ka vlada je pa takoj z vsem poudarkom izjavila, da ni niti Stalin niti katerikoli drugi armadni poveljnik govoril po radio. Stalin sploh nikdar ne govori po radio. Vsa taka poročila je treba smatrati za čisto navadne izmišljotine. Londonski časopis "Evening News", ki je prvi prinesel to vest, je znan po svoji Rusom sovražni politiki. Op. ur.

LONDON, Anglija, 26. avgusta. — Vsa hip ste lahko pozvani, da zastavite svoje življenje za obrambo proletarske domovine. Dežela se nahaja pred odločilnimi razvoji. Sovražnik je že na svojih postojankah. Bodite torej pripravljeno! — je rekel Stalin.

"Evening News" pravi, da je bil Stalinov govor najboljši bojevit, kar so jih doslej slišali ruski vojaki.

Poleg Stalina so govorili tudi: — vojni in mornariški ministri Klement Vorosilov, podkomisar za deželno obrambo maršal Tuhačevski in M. Astrov, vrhovni poveljnik bojseviške zračne sile.

Govore je poslušalo poldrugi milijonov vojakov.

Stalin je zaključil svoj govor z besedami: — Prav nič ne dvomim o vas in sem prepričan, da tudi vi ne dvomite o nas, vaših voditeljih. Stražarji mej našega velikega naroda, bodite pozorni! Kar je mogoče kupiti z denarjem, kar je iznašel človeški duh, kar more producirati skrbno delo v tovarnah, vse to je izročeno v vaše roke za obrambo in slavo sovjetske države.

Iz Vorosilovega govora navaja "Evening News" le sledeči odstavek: —

Med vami jih je večina dovolj izvežbanih, da lahko uničite sovražnika. Ohranite svoje znanje in svojo moralno neodotakljivo. Bodite nenehoma pripravljeno na klic, ki ste ga vajeni čakati. Prav dobro vem, da se mu boste odzvali. Stvarni se hitro razvijajo. V vaših pripravah za uro odločitve ne sme biti nobenega obojavljanja. Dan, ko boste lahko dokazali ljubezen do svoje domovine, se naglo bliža...

NAD ŠEST TISOČ OSEB USMRČENIH V MADRIDU

KODANJ, Dansko, 24. avgusta. — Posebni poročevalec tukajšnjega lista "Politiken" poroča, da je dala španska vlada usmrtiti v Madridu izza izbruhva vstaje 6090 oseb. Ma-

VATIKAN OBSOJA ŠPAN. VLADO

Španske vladne čete so baje usmrtile 90 nadaljnjih španskih duhovnikov in menihov.

VATIKANSKO MESTO, 25. avgusta. — "Osservatore Romano", oficielno glasilo Vatikana, objavlja seznam novih grozodejstev španske vlade. List je že prej večkrat poročal o umorih duhovnikov, menihov in redovnic ter o trpinčenju pristašev katoliške cerkve.

V novem seznamu je navedenih devetdeset umorov.

Pri napadu na Buona Nuova kolegij v Barceloni je bilo ustreljenih sedem menihov; štirje duhovniki in štirideset vernikov je bilo usmrčenih v vasi Moncada pri Barceloni; deset menihov in petinštirideset vernikov je bilo masakriranih v Grignonu.

V Figueras so vdrli vladni vojaki v tamkajšnji samostan. Ko so pobrali vse, kar je bilo količkaj vredno, so menihe in dijake špravili na neko ladjo, o kateri ni dosedaj še nobene vesti.

Dva kaplana in dvaindvajset menihov je bil usmrčenih v nekem katoliškem učnem zavodu.

Poročilo se zaključuje z besedami: — Lahko bi navedli še nešteto primerov, pa naj ti zadostujejo.

GENERAL POSTAL FELD- MARSAL

MANILA, Filipini, 25. avgusta. — General MacArthur, bivši šef generalnega štaba ameriške armade, je postal feldmaršal filipinske armade. Ta naslov mu je podelil filipinski predsednik Manuel L. Quezon.

Quezonova soproga je MacArthurju izročila zlato maršalsko palico na banketu, katerega je generalu v počast pridelil predsednik Quezon.

General MacArthurja je washingtonska vlada posodila filipinski vladi, da organizira tamošnjo armado in izvrši nadržte za obrambo dežele.

dridska vlada absolutno ni več kos položaju, in na Španskem je fašistom zmaga skoro zagotovljena.

"Glas Naroda"
 (A Corporation)
 Owned and Published by
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
 Frank Baker, President L. Benedik, Trezorar

Place of business of the corporation and addresses of above officers:
 316 West 18th Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"GLAS NARODA"
 (Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays

Za celo leto velja za Ameriko in	Za New York za celo leto	\$7.00
Kanado	Za pol leta	\$3.50
Za pol leta	Za izposodbo za celo leto	\$7.00
Za četrt leta	Za pol leta	\$3.50

Subscription Yearly \$6.00

Deposited under Act of Congress of October 3, 1917, as second class matter. Postage paid at New York, N. Y. under special rate of postage provided for in Act of October 3, 1917, authorized by Post Office Department. Postage paid at New York, N. Y. under special rate of postage provided for in Act of October 3, 1917, authorized by Post Office Department.

Advertisement on Agreement

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenem nedelj in praznikov

"GLAS NARODA", 216 W. 18th Street, New York, N. Y.
 Telephone: CHelsea 3-1242

Pod vaško lipo.

Piše kakor misli FRANK KERŽE

Naši ljudje na farmah.

I.

Najbolj žalostna slika našega naroda v Ameriki danes so — stari ljudje. Zašel sem v Clevelandu slučajno v družbo, ki je sedela na vrtu. Bilo jih je šest. V letih seveda vsi — tako od petdeset naprej.

Poslušam jih nekaj časa, potem pa predvidno vprašam, če kdo izmed njih dela. Tako — sem pa tam se dobi kako delo za dan ali dva, par jih zaposluje relief, po večini pa nimajo nič stalnega, kaj šele dobrega.

"Za fabriko smo prestari," dostavi eden, "četudi si upam še danes toliko ali več izdelati, kakor vsak mlad človek."

"To je res," dostavi drugi. "Greš na delo, pa te ne vpraša, kaj znaš in koliko moreš. Pogleda te malo postrani — razoran obraz, sivi lasje — pa si takoj dodelel."

Take in podobne slike ima danes vsaka naselbina. In mislim sem pri sebi, ko sem odhajal: "Kako škoda teh ljudi. Vsak izmed njih ima življenjske izkušnje, ki bi bile skoro dragocene, če bi bili ti ljudje na svojem mestu. Zakaj v življenju je tako, da je edina in najvišja šola življenjska izkušnja. Te pa ne dobiš, dokler nisi v letih."

Kako vse drugače bi bilo, če bi bili šli ti ljudje na farme. Od otroka, ko izhodi do zadnje bolezni — vsak dobi svoje delo, vsak svoj poklic. Mesto obupanosti oči in bridkih dnevnih dogodkov bi bili nekje, koder bi bil prvi dom. V tihem zadovoljstvu bi gledali na trud svojega življenja in zadnji njihovi dnevi bi bili kakor zarje, ki se v mraku izprehajajo po zemlji in nebu.

Jaz ne rečem, da so ti ljudje lačni, zakaj v Ameriki ni treba biti nikomur lačen. Ampak brez dela so, večkrat komu v napatje in nikjer zaželeni ali dobrodošli. Delo v fabriki ne pušča za sabo nobenih vidnih znakov, ki bi človeka tolažili v težkih urah poznih let. Ni tako, kakor na lastni farmi, koder so vse okoli človeka sami spomini dela, boja, uspeha. Vsak človek ima posebno v poznih letih težke ure. In če nima kaj, kar ga razvedri, potolaži, postane življenje od dne do dne temnejše, obupnejše.

Naši prvi naselniki, ki so odhajali z Nemci po revolucijah leta 1848 v Ameriko, so se naselili po veliki večini na farmah. Šli do Chicaga in potem gori do St. Paula z železnico, od tam naprej pa ob reki Mississippi. Prostora je bilo dovolj, posebno v malo bolj oddaljenih krajih in ustanovili so se kakih sedemdeset milj severno od St. Paula v countyju Stearns in pa po bližnjih okrajih na eni in drugi strani velike reke. Tam imamo od njihov ustanovljenih mesta. St. Cloud, St. Joseph in druga. Seveda jih danes ni več — mogoče zna še kdo malo našega jezika, drugače pa ne verjamem, da imajo kaj kulturnega stika z nami. Nekaj tistih naselnicov sem srečal, ko sem prišel v Ameriko pred več kot tridesetimi leti. Bili so po večini od sedemdeset, osemdeset in več let stari ljudje, ki so si začele kakor stara Sibila, da umro v domači zemlji. Po vseh poročilih, ki sem jih dobival v preteklih letih največ od naših zlatarjev, so jako uspešni in premožni farmerji — samostojni gospodarji na zemlji, kakor so bili njihovi predniki stoletja v stari domovini.

Ko sem prišel jaz v to deželo leta 1904, sem izkušal pronači, kam se največ selijo naši ljudje. Na farme — nikdo. Vse je šlo v industrijalne kraje. In

DEŽELA BREZ NRA

Ako vpoštevamo štiri faktorje, ki jim je bila pokojna NRA v prvi vrsti namenjena, namreč delovni čas, mezde, produkcijo in dobičke, dobimo osem mesecev po odpravi NRA naslednjo sliko:

Do lanskega decembra se je delovni čas za tri ure podaljšal. To se pravi, da je bilo z vsako uro podaljšane delovnega časa prikrašanih 350 tisoč oseb za delo in zaslužek.

Gospodarstvo se je izboljšalo, nezaposlenost pa ni narasla, četudi je NRA zmanjšala število nezaposlenih za dva milijona.

To je na prvi pogled zagonetno, treba je pa to-le ugotoviti: — Če bi se hotelo gospodarstvo po tej metodi povzpeti do višine, ki jo je zayzemale začasa največje prosperitete — leta 1929, bi bilo še vedno več kot devet in pol milijona oseb brez dela.

Da bi dobili vsi nezaposleni delo, bi morala biti produkcija še enkrat večja kot je bila leta 1929.

Začasa NRA so se plače od ure povišale za 27 odstotkov, odkar je bila NRA odpravljena, so pa zopet padle. Tam, kjer se tedenska mezda ni znižala, se je delovni čas podaljšal.

Minimalne plače, ki so jih svoječastno določali pravilniki, so izginile. Mezde, ki so bile višje od minimalnih, so bile skržene. Nagrade za nadurno delo so bile odpravljene, delovni pogoji za ženske in otroke so bili znatno poslabšani.

Industrijalna produkcija je izza odprave NRA zelo narasla. Lahko se reče, da je bila to prva značilnejša porast, odkar je leta 1929 na Wall Streetu in obenem tudi po vsej deželi zagrmelo.

Značilno je, da je produkcija strojev za izdelovanje izdelkov bolj narasla kot pa produkcija izdelkov. To je dokaz, da so se tudi dobički tovarn narasli.

Čisti dobiček 237 velikih tovarn je bil leta 1935 za 48 odstotkov večji kot pa leta 1934. V vsej industriji so se dobički povišali za povprečno 40 odstotkov.

Z drugimi besedami rečeno: izza odprave NRA so se dividende povečale, dočim se je delež delavcev pri ustvarjenem bogastvu skrčil.

Takšna je torej dežela brez NRA.

Dokler ne bo nakupna sila delavstva v soglasju s produkcijo in dobički, ni niti misliti na odpravo krize, ki se najbolj jasno izraža v dejstvu, da je navzlic izboljšanjem gospodarstvu v deželi še vedno nad enajst milijonov nezaposlenih.

DENARNE POŠILJATVE

Denarna nakazila izvršujemo točno in zanesljivo po dnevnem kurzu.

V JUGOSLAVIJO		V ITALIJO	
Za \$ 2.75	Din. 100	Za \$ 9.00	Lir 100
\$ 5.10	Din. 200	\$ 17.40	Lir 200
\$ 7.45	Din. 300	\$ 25.80	Lir 300
\$ 9.80	Din. 400	\$ 34.20	Lir 400
\$ 12.15	Din. 500	\$ 42.60	Lir 500
\$ 14.50	Din. 600	\$ 51.00	Lir 600
\$ 16.85	Din. 700	\$ 59.40	Lir 700
\$ 19.20	Din. 800	\$ 67.80	Lir 800
\$ 21.55	Din. 900	\$ 76.20	Lir 900

KUR SE ČERNE REDAJ HITRO MENJAJO SO NAVEDENE ČRNE PODVČRNE SPREMENLJIVI GORI ALI DOLI

Za izplačilo večjih zneskov kot zgoraj navedena, boditi v dinarjih ali lirah dovolj jasno še boljše pogoje.

IZPLAČILA V AMERIŠKIH DOLARJIH

Za izplačilo \$ 5.00 — morate poslati	\$ 5.25
\$ 10.00	\$ 10.50
\$ 15.00	\$ 15.75
\$ 20.00	\$ 21.00
\$ 25.00	\$ 26.25
\$ 30.00	\$ 31.50
\$ 35.00	\$ 36.75
\$ 40.00	\$ 42.00

Prejemnik got v starem kraju izplačilo v dolarjih.

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
 "Glas Naroda"
 216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

in tistih letih je bila še dokaj živa debata o župniku Jeramu in njegovem velikem fiasku o skupni naši naselbini.

Mož je bil tedaj že mrtev — umrl je baje v deročih vodah nekega hudournika, katerega je izkušal prebresti s konjem. Listi so poročali jako ničino in stvarilno o vsem tem, prav kakor poročajo o vsaki stvari še danes. Pri nas nimamo stvarilnih, pravičnih razprav, ki bi posvetile objektivno v te ali one razmere. Imamo samo dva ekstreme, koder se vselej gibljemo; ali hvalimo čez mero, pa če je vredno hvale ali ne, ali pa grajamo in to vselej tedaj, kadar imamo opraviti z nasprotniki. Torej: mi podajamo vselej rezultate, nikdar pa ne stvari same, kako je bila, kako se je razvijala in kako končala.

Jaz sem izkušal v poznejših letih najti kaj več podatkov o župniku Jeramu in njegovi Rajski dolini, kakor se je imenovala prva in zadnja naša skupna naselbina. Dobil sem jih več — v Clevelandu od ljudi, ki so bili tam in nekaj jih je še danes živi. Tako je stara korenina in strasten lovec Gašper Korčec, ki je bil v Rajski dolini ministrant. St. Clairski trgovec Butala je bil knjigovodja in tajnik. Precej dobro poročilo je pa dal javnosti znani narodni delavec Walter Predovich, ki je šel osebnost tja in izkušal raziskati vse podrobnosti. In kadar omenjam Rajsko dolino, ne smem pozabiti našega večnega popotnika Matijo Pogorelec, ki je v dolgih letih svojega življenja pretaknil vsak kotiček naše velike zemlje.

Našel sem torej precej podatkov in pisal bi bil danes lahko precej točno in zanimivo zgodovino našega skupnega naseljevanja, da nisem bil malo — prepovršen. Mesto da bi bil take stvari zapisoval vse sproti, sem jih samo spravljal v svoj spomin z namenom, da pozvem o pribliki še kaj potem pa vse skupaj opišem. Danes, ko bi razbil tak material — moram pa zajemati iz spomina, kakor vse drugo, kar pride na vrsto v mojih člankih.

Župnik Jeram, o katerem se je toliko pisalo in zmirom slabo, je bil v resnici nekaj povsem drugega. In čudim se, da ni med tolikimi ducatih duhovnih sobratov nikdar našel nikogar, ki bi bil vsaj nekaj resnice napisal o njem.

On je bil pred vsem idealist. Videl je, kako naš narod trpi po industrijah in kako malo za služi. V tistih časih je postalna jeklena industrija plačevala povprečno po deset centov na uro in delali so najmanj po dvanaest ur na dan. Zdaj lahko sami preračunate, kako so ljudje mogli živeti. Zakaj živeti in hišne potrebe so bile v tistih časih jako tako, kakor so danes. Mleko, kruh, jajca, — vse to je imelo skoro tisto ceno. Enako stanovanja in obleka.

Kakor v jekleni industriji, je bilo primeroma povsod. Neki moj danes je umrl prijatelj mi je pravil iz clevelandске preteklosti:

"Frank, delal sem povsod in pridno tudi. Ker sem imel priključno veliko družino, sem jako težko izhajal. Šel sem v trgovino, poizkusil mlekarstvo, gročarstvo in še par drugega. Delali smo od petih zjutraj do enajstih in dvanaestih zvečer, pa se le ni dalo napraviti drugega, kakor življenje."

Župnik Jeram je videl vse to in vedel, da je naš narod z zemlje — z dežele, da je navajen polja, gozda in živine ter da bi bilo daleč na boljšem, če bi se dalo izpeljati misel, da se ga dene na zemljo. In kaj je na-

ravnjega, kakor če se posne- ma staroslovansko zadruge — vzame kos sveta, porazdeli delo in napreduje. On je čisto dobro vedel, da pomenja vse to veliko dela in še večjo odgovornost. Koliko lažje bi bilo zanj, da se je po vzgledu svojih duhovnih sobratov naselil v tem ali onem industrijalnem kraju, zbral okoli svoj narod, organiziral farmo — pa bi bil lepo in mirno živ kakor vsi drugi.

Ko je zasnoval idejo za skupno naseljevanje, je začel iskati zemljo. Kako je to, da je šel notri v Kalifornijo — kakih poldrugi sto milj od St. Fran- cisca, v kraše, ki so bili po za- trdilu naselnicov sicer lepi in rodovitni, ampak jako oddaljeni od vsakih prometnih zvez, tega ne razumem. V tistih časih se je dobilo dovolj sveta v veliko bolj primernih krajih, za mal denar ali zastoj. Ko je bilo vse dobljeno, je začel iska- ti ljudi, ki bi bili voljni in do- volj trdni, da grede kakor pi- jonirji pred nekaj stoletji v kra- je, divje in nepoznane. Dobil jih je dovolj in sicer največ v Clevelandu. Šlo jih je menda kakih petdeset — možje, žene in otroci, torej "cok in pok", kakor pravimo.

Ko je karavana po dolgem potu prišla tja in sicer po železnici in v zozom, so začeli naj- poprej graditi potrebna poslo- pja, zakaj streha mora biti prva. Župnik Jeram je porazdelil ljudi v grupe in odkazal, kje naj kdo dela. Izkušal je vselej pronači, za kaj je kdo najbolj sposoben in mu potem oddelil svoje mesto.

Če je bil začetek dober, je postajalo nadaljevanje slabo. Polje ne rodi v teku enega dne ali enega tedna. Potrebna živi- na se ne množi kakor zajci v hlevu. Predno je prvi sad, je treba čakati, trpeti, delati in — kar je glavno — živeti. Živeč so morali kupovati in dovažati. Daleč do vsake železnice in vse drago za ljudi, ki niso imeli do- sti denarja, je postal vsakdanji kruh takorekoč vsakdanji pro- blem. Kakor v vsaki večji sku- pini, se je tudi v Jeramovi naš- lo dosti kiharjev, ki so bili odkraja tihi, potem pa vedno bolj glasni. Med temi so bile posebno ženske, ki se vselej tako nerade ločijo od industri- jalnega kraja. Pomislite, v mestu poleg fabrike je bila pe- da vsak teden ali vsake štiri- najst dni. Če je katerikrat zmanjkalo vmes, se je pa malo potrpelo. Zdaj se pa muči — na farmi. Nak, našo žensko se ne spravi prav lahko tje, ker pre- dobro ve, da je bilo tri četrtine vsega dela pri kmetiji v star- em kraju vselej na njenih ram- mah.

Prišlo je do vedno večjih razdorov in skupni posvetoval- nici, nezadovoljnost je rasla od dne do dne. Možje so začeli iskati zveze, kako bi dobili od svojih prijateljev in znancev denar, da se povrnejo. In za- čeli so se vračati. Tisti, ki so zmogli, so šli najprej. Ostali pa so skoro vsak na svojo roko odhajali najprej do St. Fran- cisca, počakali tam kako delo in hranili toliko časa, da je bilo za vožne stroške. Eni so tudi trempali — sploh so šli na dvo- je, kakor je kdo mogel. In v tem vrvenju in metužu je bil tudi župnik Jeram ob svoje življenje.

Če zdaj premišlamo, kaj so bili vzroki, da je bil ta prvi poizkus ponesrečen, tedaj naj- demo več vzrokov. Pred vsem je bil ta, da je bil župnik Jeram sicer dovolj podjeten in pogu- men, ni pa imel praktičnega pogleda v stvar samo. Druga- če bi ne bil šel s svojo tropo v daljno Kalifornijo, ampak bi bil ostal kje blizu industrije. Kadar se taka grupa kam na- seljuje, je treba vselej paziti na dvoje: prvič da ne gre predaleč od železnice in drugič, da je v bližini kak zaslužek. Drugače se ne izpelje velike ideje brez zadostnega kapitala.

Da je bil župnik Jeram res prevelik idealist, nam prica tu-

Peter Zgaga

M A S A . . .

Pred leti sem doživel nekaj, kar mi je nudilo presenetljiv vpogled v duševnost nekaterih naših delavskih in narodnih voditeljev.

Med nami je namreč le malo takih, ki bi tako pisali in govorili kot resnično mislijo. Pi- sana ali izgovorjena beseda je večkrat le krinka, ki prikriva resnične misli in namene.

Kadar se mudijo naši rojaki iz drugih krajev v New Yorku, radi obiščejo naše uredništvo. Včasih jih pride toliko, da nam zmanjka stolov.

Če nam količkaj čas dopušča, se pogovorimo z njimi o tem in onem: o delavskih razmerah, o nezaposlenosti in drugih re- čeh ter ob slovesu izražamo u- panje, da bo kmalu bolje.

Veseli smo pozdravov, ki nam prinašajo, ter jim pozdra- ve vračamo.

Nekega dopoldne stopi v na- še uredništvo naš zastopnik Tone Svet s tremi rojaki in hi- ti pripovedovati: —

— Kaj takega pa še ne. Ali veste kje smo dobili tretjega? Na stolpu Empire State Build- inga. To pa je slučaj, kaj ne? Mi smo se slovensko pogovar- jali, pa tale pristopi in pravi, da je tudi Slovenec.

Pri tem pokaže nam dobro re- jelenega možaka, srednjih let. — Kako je že vaše ime? — O, duc orajt, — je odvrnil in po- gledal vstran.

Druga dva sta bila iz Penns- sylvanije.

— Odkod pa ste? — poizve- dujem.

Izdal se je, da je iz gornjega dela države New York. Ker sem pa le silil vanj, ie povedal odkod.

— Hm, čudno, — sem odvr- nil. — Pa menda niste dolgo časa tam. Saj vendar poznam vse tankajsnje rojake.

— O, že nad dvajset let.

— Čudno, da vas nisem vi- del, — sem se čudil. — Saj sem skoro vsako poletje tam gori.

Sedel sem k pisanju in se ni- sem več brigal zanj, ker je bil možak zelo redkobeseden.

— Sčasoma se mu je pa le raz- vezal jezik.

Povedal je, da je prišel v New York po važnem opravku. V zadevi organizacije in stranke. Tajna mislija, takore- koč.

Vprašal je za par naslovov. Med drugimi tudi za Hewitta, znanega socialističnega vodi- telja.

Ko sem mu dal potrebna po- jasnila, je stopil za menoj v tiskarno in me potegnil v te- mačen kot.

— No, zdaj vam bom pa po- vedal, kdo sem.

Povedal mi je ime, ki sem ga že nestetokrat čital v dveh slo- venskih listih.

— Torej vi ste? — sem se začudil, kajti pred menoj je stal možak, ki ga smatramo ne- kateri sodruzi za izbornega a- gitorja in za nekakšen ste- ber svoje stranke.

— Ja, jaz sem tisti, — se je ponosno razkoračil pred me- noj. Naenkrat mu je pa švi- gnila temna senca preko obra- za.

— Pa nič ne dajajte v list, da sem bil v vašem uredništvu. Saj mi se poznamo, mi smo pri- jatelji, hehehe, — se je v za- dregi nasmehnil, — nočem pa, da bi masa čitala, da sem bil pri vas. Nerazodna masa, saj veste, hehehe. . . .

— Kakšna masa? — sem se začudil.

— I no, moji politični pri- staši. Saj veste, kako je. Mor- da bi mi utegnili kdo kaj očit- tati. . . da sem se svojim na- čelom izneveril. . . . torej le nič v list, ne zaradi mene, pač pa zaradi mase. . . .

"GLAS NARODA"
 pošiljamo v staro do- movino. Kdor ga ho- če naročiti za svoje sorodnike ali prijate- lje, to lahko stori. — Naročnina za štiri kraj stane \$7. — V Italijo lista ne pošiljamo.

KRATKA DNEVNA ZGODBA

FRANTIŠEK LANGER:

KRISTINA

Ob robu starega mesta stoji hišica. Čebelnjak jo imenujejo. Dosti revežev stanuje v njej.

Hiša ne pozna ne morale, ne greha. Življenje v njej hiti z omamljivo naglico. Dekleta dozore v njej čez noč v žene.

V tretjem nadstropju te hiše je stanoval gospod Hajs, ki je ponoči igral na kitaro. Čez dan je bil doma in je tudi največkrat sedel pri svoji kitari.

Ko je Kristina dozorela, je nekega dne izginila iz hiše. V čebelnjaku so bili takšnih dogodkov vajeni. Nihče se ni zanje zmenil, samo Matiji je bilo hudo.

Dosti časa je poteklo. Nekega dne je pred hišo obstal voz. V svili in kožuhovini je stopila iz njega Kristina. Mati jo je vsa srečna pozdravila in obrisala prah s stola, preden ji je rekla, naj sede.

Pa je pripovedovala Kristina. Pravila je o vili, kjer zdaj stanuje, govorila je o sobarici, vratarju, kočijažu in kuharju, ki so vsi v njeni službi.

šaric. Popisovala je udobnost, domačnost svetle kuhinje, pravljene zaklade polnih shramb. Govorila je o izložbenih oknih trgovcev, ki se jim ni mogoče ogniti, o trgovinah, kjer ponujajo najokusnejše sadeže, o slaščičarnah, kjer imajo vse sladkosti sveta.

Ko je odhajala, je dala Matiji bankovec za dvajset kron, la si kupi kakšen spomin nanjo in da ne bo jezen nanjo. In obljubila je, da se bo vrnila.

“Revolver si bom kupil,” je sklenil Matija. “Ljubim jo in ubil jo bom. Srečna je in tega ne morem prenesti.”

Čez nekaj časa se je zopet vrnila. Imela je blede višnjeve obleke in velik višnjevi slamičnik z belimi cveticami. Tako je sedela pri materi v sobi in zraven nje je bil gospod Hajs s kitaro. Tudi Matija je prišel in je imel revolver v žepu. Pila je pivo z vsemi in niti rokavic ni slekla. Široki slamičnikovi kraji so ji zakrivali obraz, da so se videla samo usta. In ta usta so pripovedovala.

Zdaj je vse drugače. Stari prijatelj je iznenada umrl. Konec je mehke udobnosti v vili, ki je bila vsa kakor velika jedilna shramba, kjer se masti otrok z dobrotami. Časi ponosa so prišli. Bančni direktor, plešast možak, jo je vzel s seboj. Z njim se vozi v gledališče. Ložo imata v takem-koncu, da ju z vseh strani dobro vidi.

V hotelu sedi vselej pri srednjih mizah. V odprtem vozu se vozi z njim po promenadi in vsi njegovi znaneci jo pozdravljajo. Zvečer prihajajo prijatelji v hišo; bogatini, oficirji, umetniki, vsi ji govore lepe besede in zavidajo bančnemu ravnatelju. Dobro pozna moč svojega nasmeha, ki zbujajo veselje na teh obrazih, dobro pozna svoje poglede, ki se jim nihče ne more upreti, dobro pozna zapeljivost svojih kretenj. Kakor omamljena od lastne lepote je zaprla sive oči in jih potem spet trudna odprla. Sklenila je roke za vratom in se zamajala zapeljivo v bokih in Matija ni imel toliko poguma, da bi jo bil ustrelil.

Ko se je spet vrnila, je bila oblečena sivo, elegantno. Njeno vedenje je bilo prav tako samozavestno, kakor njena obleka. Sedela je v krogu svojih in pripovedovala:

Zdaj živi z nekim kapelni-

kom. Toda kako živi! Nikoli si ni mislila, da je mogoče tako živeti. Kako ničevno je bilo njeno prejšnje življenje. Takrat v prvem času, ko je še plavala v masti in sladkosti, in potem, ko jo je obdajalo življenje sveta. Zdaj nima več vile, nima voza, zato pa živi med poljubi svojega moža, čuti toploto njegove ljubezni, njegovo nežnost. Pripovedovala je, kako se ljubček pogovarja z njo, ponavlja njegove besede, pravila je, kako sede pogosto zvečer h klavirju, ji zaigra uspavanke, ki se jih sproti izmišlja zanjo, kako počiva njena glava na njegovih ramenih, kako zagrebe ljubček svoja usta v njene lase, kako se ji počasi zaproščajo da zadremlje, on pa jo vsomoten odnese med bele blazine. Z zaprtimi očmi so jo poslušali njeni prijatelji. Gospodu Hajsu se je izmaknila kitara iz rok. Matija pa je spustil prst z revolverja, s katerim se je bil v žepu igral.

In spet se je vrnila. Imela je čevljičke s visokimi petami, da so se z lele njene noge še manjšale. V rokah je imela vezeno torbico, potem pa je sedla k svojim prijateljem in jim povedala:

Zapustila je kapelnika, ker je bil preveč ljubosumen. Zdaj ima nekega poročnega prijatelja. Z njim stanuje v domači, lepo opremljeni sobi, pa je le malokdaj doma. Rajši prepleše noči pod pisanimi lestenci. Na maskaradah pleše z zaljubljenimi pieroti in če se njen plesalec utruji, zbeži iz rok belega klovna v roke črnega domina, da se potem kmalu zavrti z rjavim orientalcem. Pleše tako, da nagiblje glavo nazaj, kakor bi se hotela od svojega plesalca odtrgati. Svet se vrti pod njenimi čevlji. Rittem basa izpreminja v kretje svojih ramen, piskanje klarinetov v bliske svojih oči in lesket svojih zob. Kakor obsedena je pri plesu. Gospod Hajs je zaigral tarantelo na svojo kitaro in spremljal pesem s petami. Matija pa se je plašno stisnil v kot.

Ko se je spet vrnila v čebelnjak, so bile njene oči utrujene in njen obraz medel. navzlic plasti šminke in pudra. Čudne reči je pripovedovala. Govorila je o drvečih brzih vlakih. Zdaj je na severu, zdaj na jugu. (Nadaljevanje na 4. strani)

Dopisi.

Pierce, W. Va.

Tukaj na Pierce se dela še precej dobro, par mesecev kar po pet dni na teden. Dela se pa samo po premogorovih. Tukaj naokoli je več majn, ki so last ene same kompanije, namreč Davis Coal and Coke Company. Upamo na boljše čase, sedaj ko so večinoma vsi delavci organizirani.

Če se pa dela, je treba tudi malo razvedrila. Mi smo se odpeljali v petek, 14. avgusta okoli pete ure od doma proti Akron, O., ki naši hčeri in zetu. Vozili smo se prav dobro, ker nas ni bilo preveč na kari. Bili smo: jaz, moj mož, sin in hčerka ter Mr. Tony Trentar. Ker sta naš Ludvig in Tony dobra voznika, smo prišli v Akron, O., prav kmalu. Bilo je res srečno in veselo svilenje. Miza je bila pa tudi precej polna jedade in pijače.

V soboto dopoldne smo se odpravili s hčerjo in njenim možem Andijem Zalarjem, obiskat naše stare in dobre prijatelje, ki imajo sedaj lepe in velike farme dve milj od Cortland, Ohio.

Oh, kako krasno se je voziti po lepi ravnini in dobri ravnici. Prišli smo najprej do Johna Klabovca. Bila je pa sama žena doma in se je začudila: — Kdo si je mislil, da boste prišli. Zato sem pa še toliko bolj vesela, ker vas vidim. Kar notri!

Hitro nekaj prinese na mizo rekoče: — Tegale dajte malo pokusiti.

Videti je bilo kakor voda, okus in moč sta bila pa vse nekaj drugega.

Gremo k sosedu Beviču, kjer najdemo tudi Johna Klabovca. Ne vem, kako je Mrs. Bevič tako hitro vse napravila. Njene hčerke so tako hitro donašale, da je bila vsa miza naložena z vsem. Nobene stvari ni manjkalo, in z vsemi dobrotami smo bili postreženi. Mr. Bevič je tudi dober natakari. Vedno so bili polni kozarci.

Pijemo in jemo ter se pogovarjamo kako je v majnah v šapah ali na farmah. Kakor je videti, so oni prav zadovoljni in imajo vsega dovolj. Imata po 18 glav goveje živine, po en par lepih konj, prašičev in kokoši pa ne vem koliko. Polje pa vse lepo v ravnini.

Videli smo da je tudi na farmah dobro in veselo življenje. posebno pa še za take kot sta ravno Mr. Bevič in Mr. Klabovec, ki imata še kakšen dolar na strani.

Me ženske smo šle z Mrs. Bevič malo naokoli po farmi pogledat in se nam je hudo dopadlo. Moški so se pa bolj okoli mize držali in ko smo prišle nazaj, so bili vsi štirje dobre volje.

Ko smo se poslovili je bilo že bolj pozno, ustaviti smo se morali pa še pri Mr. Klabovcu. Slovo od obeh družin, je bilo prav težko. Ločili smo se v upanju, da se še vidimo.

Ko smo dospeli v Akron, je bila že noč. V nedeljo nas vpraša Andy: — Kam gremo pa danes? V Cleveland ali na piknik? Naši možje so bili za piknik, zato ker je imel slovenski lovski klub strelske vaje na lončene golobe na Prijateljevi farmi v Rittman, O. Tam so bili vsi dobre volje. Nekateri so plesali, lovci so se pa že vezbali. Golobi so čudni: brez

JUGO-SLOVANSKA KAT. JEDNOTA

Je najboljša in najpopularnejša slovenska podporná organizacija v Ameriki. Računa nizke assessmente in plačuje liberalne podpore za slučaj bolezni, nezgode ali smrti. Ima 185 podrejenih društev in šteje nad 20,000 članov v obeh oddelkih. Za ustanovitev novega društva zadostuje 8 oseb. Premožanje Nad Dva Miljona Dolarjev. Pišite za pojasnila na GLAVNI URAD J. S. K. J. :: :: ELY, MINNESOTA

glave nog in peruti, pa vseeno letijo. Nazadnje so šli pa še naši poskusit in se jim je prav dopalo. Nekaj so jih le razbili. Lovci so jih pa dobro pokali. Lepa hvala lovskemu klubu za veselo zabavo in pevskemu zboru "Javorniku", ki je zanesel več lepih pesmi. Lepo petje se tako lepo razlega v prosti naravi da bi kar naprej poslušali. Živelci lovci in peveci! Lepa hvala za dobro postrežbo in gostoljubnost, ki smo je bili deležni pri družinah Mr.

Bevič in Mr. Klabovec na farmah. Bodite vsi skupaj lepo pozdravljeni, pa kaj obiskati nas pridite. Najlepša hvala tudi Mrs. Jennie Kovšča, zetu in hčeri ki so nam od začetka do konca z vsem tako dobro postregli da nam ni nobene reči manjkalo ter pripomogli, da smo se ves čas tako dobro imeli do ponedeljka. V ponedeljek je bilo teško slovo. Bodite pozdravljeni vsi skupaj. Anna in Andy Zalar ter družina.

Knjigarna "Glas Naroda"

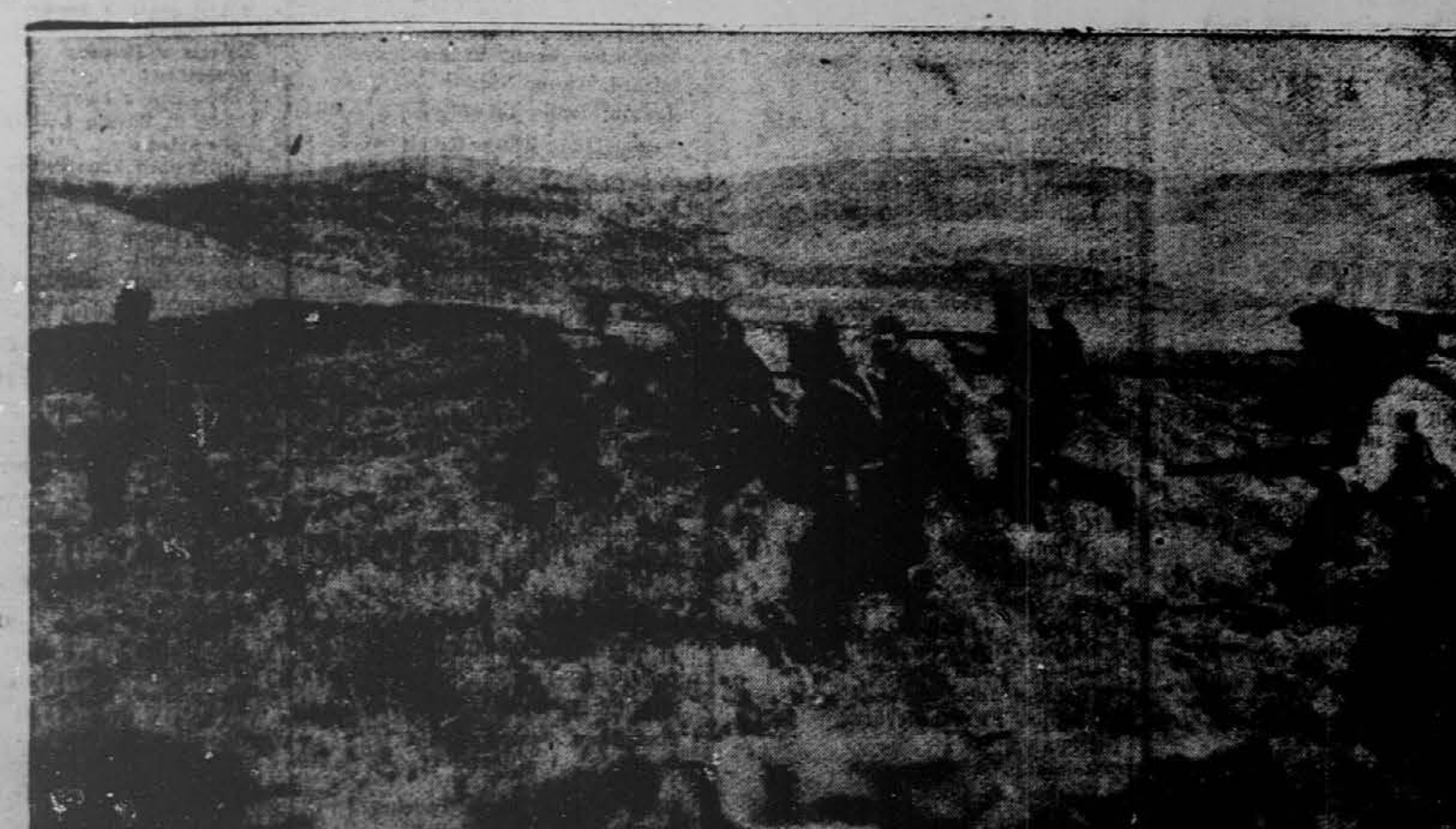
216 West 18th Street

New York, N. Y.

ROMANI

- ANDREJ TERNOVC, (autor), reliefna karikatura iz minulosti 30
BEATIN DNEVNIK, spisala Luiza Pesjakova. — 164 strani. Cena 60
BELE NOČI, MALI JUNAK, spisal F. M. Dostojevski. 152 strani. Cena 60
BELI MECESEN, roman, spisal Juš Kozak. 116 strani. Cena 40
BRATJE IN SESTRE V GOSPODU Spisal Cvetko Golar. 155 strani. Cena 75
ČRTICE IZ ŽIVLJENJA NA KMETIH, spisal Andrejčkov Jože. 92 strani. Cena 35
DEKLE ELIZA, spisal Edmond de Concourt. 112 strani. Cena 40
DON KIHOT, spisal Miguel Cervantes. 158 str. Cena 75
DVE SLIKI, spisal Ksaver Meško. 103 strani. Cena 60
FILOZOVSKA ZGODBA, spisal Alojzij Jirasek. 182 strani. Cena 60
GLAD, Spisal Knut Hansun. 240 strani. Cena Roman znanega nordijskega pisatelja je svetovno veličanstveno in odkriva čisto nove strani človeškega življenja.
GOSPODARICA SVETA, (Karl Fügden) 50
GOZDOVNIK, spisal Karl May. Dva zvezka. 296 in 126 strani. Cena 75
HADŽI MURAT, spisal L. N. Tolstoj. Roman. 79 strani. Cena 40
HELENA, roman, spisala Marija Kmetova, 134 strani. Cena 40
HUDO BREZNO in druge povesti, spisal Franc Erjavce. 79 strani. Cena 35
IDIOT, Spisal F. M. Dostojevski.
ŠTIRI KNJIGE, Cena 3.35
IGRALEC, spisal F. M. Dostojevski. 265 strani. Cena 75
IZBANI SPISI dr. Janeza Mencingerja, trisa vez, 100 strani. Cena 1.50
IZLET GOSPODA BROUČKA V XV. STOLETJE, spisal Čech Svatopluk. 246 strani. Cena 1.20
NAROČILOM je priložiti acenar, bodist v gotovini, Money Order ali poštne znamke po 1 a: 2 centa. Če pošljete gotovino, rekomandirajte pismo.
KNJIGE POŠILJAMO POŠTNE PROSTO
NASLOVITE NA: —
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
216 WEST 18th STREET
NEW YORK, N. Y.

VEZBANJE ŠPANSKIH PROSTVOLJCEV

Španski vladni prostovoljci, ki nudijo presenetljiv odpor Francovim fašistom, se pripravljajo na napad. Vlada jih je v največji naglici oborožila.

Hči druge žene

ROMAN IZ ŽIVLJENJA

32 ZA "GLAS NARODA" PRIREDIL: I. H.

"O, če se ne motim, gospod Rutar," pravi Franc ponosno. Rutar ga ostro pogleda.

"Ne motite se, dragi moj. Torej naprej, naznanite me moji hčeri, ali pa mi povejte, kje je morem najti."

Ta zapovedovalni glas, katerega se Rutar proti svojim podložnim ni nikdar posluševal, se mu je tukaj zdel potreben in bil je tudi uspešen, da sluga vablivo obrne roko in vpraša:

"Ali ne bi hoteli vstopiti, gospod Rutar — oprostite, milostljivi gospod."

"Seveda bom vstopil, torej naprej, storite, kar je vaša dolžnost in me ne zadržuje predlogo."

Sluga se sodaj v resnici podviza, da ga naznani. Rutar gre po stopnicah, ter stopi v veliko grajsko vežo. Kot bi ga zeblo, se strese v ljudni, pusti predsobi, katere zaradi kamnitih stebrov in samestauskih obokov ni imel nikdar rad. Vse je bilo sivo in nobena barva ni blažila te enoličnosti, nobene preproge ni bilo na kamnitih ploščah. Samo pri velikem oglišču je stalo nekaj z usnjem prevlečenih stolov okoli težke, ukrone mize.

Počasi odloži Rutar klobuk in suktno, ne da bi čakal na pomoč sluga. Sluga se čez nekaj časa vrne, zelo resen in pumosen, kar je posnel po zadržanju mlade graščakinje.

"Milostljiva gospica prosijo."

Rutarjeve ustnice se nekoliko zategnejo. Milostljiva gospica "prosijo." V svojem salonu ga je čakala, kot kakega tučca. Ni ji prišlo na um, da bi šla svojemu očetu naproti.

Rutar pa zopet ostro pogleda slugo, da zopet postane nekoliko ponižnejši. Pelje ga skozi nekatere sobe, katere je Rutar dobro poznal. Nato odpre sluga vrata in Rutarju z roko pokaže, da vsopi.

Srednje velika soba s črnim, hrastovim pohištvom, prevlečenim s škrlatnim žametom, na oknih in vratih pa škarlatni zastori. In v tej sobi sedi vitka, mlada dama v črni obleki na visokem stolu. Odloži knjigo, katero je najbrže brala, vstane in mu stopi nekaj korakov naproti. Rutar vidi, da je postala še bolj vitka in višja. Počasni korakov se mu približa ter mu ponudi sloko, belo, dobro negovano roko, ki je gledala iz grmovja čepk in jene obleke.

"Dober dan, papa; in vendar prideš enkrat — nepričakovano. Bodi mi prisrčno pozdravljeni."

Prime njeno roko in jo gorško stisne.

"Res prisrčno dobro došel, Helga?"

"Kako moreš vprašati?"

"Do tega vprašanja sem na vsak način opravičen. Prišel sem, da ti ponudim, sem takoj prodal svoj Dahomy, ko sem izvedel, da je tvoja stara mati umrla in da tebi ni mogoče upravljati tvojega posestva. Tukaj sem in te vprašam: Ali hočeš, da ti pomagam?"

Helga mu izvleče roko in s kretujo visoke dame pokaže na stol, ki ji je stal nasproti.

"Prosim, sedi, papa; v resnici me veseli, da te po tako dolgem času zopet vidim. In če hočem, da bi mi pomagal? Da, papa, odkrito priznam, da sem vsled smrti stare matere prišla v težaven položaj. Bila je tako sposobna, je imela vse niti v svojih rokah in je postavila vsakega posla in vsakega uradnika na njegov prostor. Nikdar prej ni bila bolna, vse je teklo kot po maslu, odkar pa je umrla, nikdo več ne ve, kaj naj bi delal. Tudi oskrbnik ničesar ne ve; že iz navade sicer še vse teče začasno naprej, sedaj pa je že skrajni čas, da zopet kdo vzame vaje v svoje roke in zelo me veseli, da hočeš to storiti."

S prijaznim pogledom se ozre v njene oči.

"Bodi brez skrbi, vse bo kmalu urejeno. Veseli me, da ti morem s svojimi izkušnjami pomagati. Brez vsakega odlašanja bom prijel za vaje, ki so tvoji stari materi takoj neudoma odpadli. Umrla je, kot sem slišal, nepričakovano."

"Da, podlegla je kapi. Zato tudi ni mogla ničesar odrediti. Njena oporoka, ki je bila izvršena že pred leti, me postavlja za "neorajeno" dedinjo, toda kot rečeno, o gospodarstvu ne razumem ničesar."

Rutar si misli, da bi njegova tašča, ko bi pred svojo smrtjo za to imela čas, že tako odredila, da ne bi imel pravice voditi gospodarstva na Santenu. Toda o tem ne reče ničesar in tako misel ga tudi ne bi odvrnila, da svoji hčeri ne bi po vseh svojih močeh pomagal. Prišel je, da izvrši svojo dolžnost.

"Moreš biti brez skrbi, od jutri naprej bom vodil tvoje posle in upam, da boš z mojim zastopstvom popolnoma zadovoljna. Jutri se preselim v grad."

Helga ga vprašujoče pogleda.

"Zakaj šele jutri? Ali ne ostaneš takoj tukaj?" ga vpraša uljudno točno hladno.

"Za sedaj sem se še naselil pri teti Kati."

"Ali je bila zelo vesela?"

"O, da, zelo je bila vesela!"

To pravi s povdankom, česar pa Helga ni opazila.

"Ali ti ni bilo težko zapustiti Dahomyja?"

"Po tem aisen vprašal, Helga, do sedaj sem mogel in smel zate tako malo storiti, da me je naravnost vlekelo, da se ti stavim na razpoložje. Slučajno sem Dahomy dobro prodal in kadar me ne boš več potrebovala, mislim, kadar se nekega dne poročiš in bo potem tvoj mož vse upravljal, tedaj si bom kje drugje kaj kupil. To moraš takoj vedeti, da ne boš imela strahu, da se hočem do lonca svojih dni nastaniti na Santenu. Vresnici sem samo prišel, da ti pomagam in bom izginil, ko me ne boš več potrebovala."

Helga ga malo negotovo pogleda. To, kar ji je oče povedal, se ni zlagalo s sliko, ki ji jo je o njem naslikala njena stara mati. Njegovo obnašanje se ji zdi velikodušno in ne preračunavo. In stara mati ji ga je naslikala kot človeka, ki vse preračuna in pretehta.

"Same ob sebi se razume, da ti je Santen vedno odprt, dokler hočeš tu ostati."

V teh besedah pa ni bilo niti diha gorkote, samo hladna uljudnost. Oče to čuti, toda je bil toliko pravičen, da si reče, da to mlado bitje, četudi je kri njegove krvi, v takem položaju zanj ni moglo drugače občutiti.

(Dalje prihodnjik.)

KAKO SE LETALCI BRANJO SPANCA

Letalci, ki dosegajo nove rekorde na dolgih progah, se morajo seveda premagovati, da med poletom ne zadremljejo ali celo zaspe, kar bi pomenilo katastrofo. Vsake letalce se seveda na svoj način brani in oteplje spanca. Slavnj Willey Post, ki je prvi letel okrog zemlje, je dejal smeje, da mu zadostuje, če ima odprto eno oko. Drugo oko je namreč že davno izgubil. Amy Mollisonova priznava, da se je spanca najbolj bala nad Saharo. Med sivo enoličnostjo pustinje in sinjim nebom, jo je najbolj prevzela groza, da bi ne zaspala in se nikoli več ne prebudila. Zato je stisnila krmilo med kolena in si med poletom po večkrat polirala nohte. Ko se je naveličala tega, je reševala na papirju matematične naloge. Letalec Pangborn, ki je imel v šoli v petju vedno nezadostno, je med poletom ves čas prepeval. Proti spancu je vzel v svoje letalo več gramofonskih plošč in zbirko pesmi. Svoje spremljevalce pa vedno opozori, naj vzamejo s seboj poklopce za ušesa, ker bi mu sicer utegnili med poletom skočiti iz letala.

Bernt Balchen, ki se je proslavil s svojimi preokeoceanskimi in polarnimi poleti z Ellsworthom, pokliče med poletom vsak čas s svojo oddajno postajo svoje znanec po svetu in ne prestanto oddaja poročila. Neke švedski letalci jemlje s seboj neporavnana računa za obroke ali najemnino in išče med poletom krepke besede, s katerimi name rava odgovoriti vsiljivim upnikom. Nazadnje jim pa ostane raje dolžan. Zdravniki priporočajo letalcem proti spancu različne pille. Amy Mollisonova je dobila pille iz špinače in pravi, da bi ena sama taka pilula zadostovala, da bi prebudila mrliča, tako neprijeten okus ima.

PIšite nam za cene vseh letalskih rezervacij kabin in pojasnila za potovanje. SLOVENIC PUBLISHING COMPANY (Travel Bureau) 216 W. 18th St., New York

Važno za potovanje. Kdor je namenjen potovati v stari kraj ali dobiti koga od tam, je potrebno, da je poučen v vseh stvarih. Vred naše dolgoletne skušnje vam zamoremo dati najboljša pojasnila in tudi vse potrebno preskrbeti, da je potovanje udobno in hitro. Mi preskrbimo vse, bodisi prošnje za povratna dovoljenja, potni liste, vize in sploh vse, kar je za potovanje potrebno v najhitrejšem času, in kar je glavno, za najmanjšo strošek. Neodvisljani naj ne odlašajo do zadnjega trenutka, ker predno se dobi iz Washingtona povratno dovoljenje, RE-ENTRY PERMIT, trpi najmanj en mesec. Pišite torej takoj za brezplačna navodila in zagotavljam vam, da boste poceni in udobno potovali. SLOVENIC PUBLISHING COMPANY (Travel Bureau) 216 West 18th Street New York, N. Y.

KRISTINA

gu, zdaj na dirkališču, zdaj na lovu, zdaj v kopališčih, zdaj v gorskih hotelih. Pri mizi za ruleto sedi in grabi cekine. Potem pije spet whiskey za rejenimi mešetarji, da zve, kako se bodo naslednji dan dvigati tečajji na borzi. Nato sede kakšnemu igralcu v naročje in mu skrivaj kaže, kakšno kvarto naj zaigra. Povsod na okoli se kotali zlato, zlato, lesketa se na zelenih mizah in jasno zveni kakor smeh nedolžnih dekliških grl. Bankovci šume kakor zapeljivo svileni perilo. Lahko, polzko drse skozi prste, pa so vendar slika neodvrgljivosti. Lahki so, da bi jih človek odpihal, in vendar težki kakor usoda. Pohlepno se se Kristinini prsti zadržli v mizo, kakor bi ležali kupi rumene kovine pred njo. Poslušali so začarani gledali te prste, kakor bi bili hoteli ujeti na njih lesket zlata. Gospod Hajs je z dvema strunama oponašal zvenketanje zlata. V Matijevih ušesih je šumelo, pred njegovimi očmi se je lesketalo. In spet je čez nekaj časa švignila Kristina čez stopnice. Materi je prinesla dve steklenici vina v zelenem papirju. Imela je pisano, lesketajočo se obleko, zibala se je na stolu in popevala lahke pesmice. Zdjaj je v službi v neki gostilni, kjer zvenketajo stekleni kelih, kjer je godba močnejša od človeških glasov, kjer prepevajo napol pijani gostje vse noči, kjer se pije, kjer se pozablja. Vino, o vino! Hladno teče po grlu in žareče hiti po žilah. Lesketa se, diši, svojega boga ima in ga približa človeku. In šampanje! Ta mešanica zraka, grozdnega soka in ognja! Misli sprti in pričara strasti. Če si umije roke v njem, dehte noč in dan. Poduhala je svoje roke in tudi drugi so jih. Matija se ni upal sprožiti orožja, tako so ga prevzele te mehke roke. In gospod Hajs je spremljal Kristinino pesem na svoji kitari tako vneto, kakor bi bil sam od vina pijan. Potem se Kristina dolgo ni vrnila. Vsi so mislili, da je hišo že davno pozabila, in ko je ni nihče pričakoval, je iznenada prišla. Njena obleka je bila pomečkana, čevlji izhojeni. Govorili so o nočnih poteh po cestnem pločniku. Vonj po bolnišnici jo je obdajal, njena lica so bila upadla, roke bidele in suhe, vrat ozek. Molčala je. Prijatelji, ki so se zbrali okoli nje, so zastoj čakali, da bi kaj rekla, toda vse na njej je govo-

JUGOSLAVIJA preko JUŽNE PROGE "Solnena pot Atlantika" NAJBOLJ DIREKTNA PROGA VULCANIA SATURNIA 8. SEPTEMBRA - 26. SEPTEMBRA - 15. OKTOBRA SLIKOVITA PROGA PREKO GENOVE 15 UR ŽELEZNIŠKE VOŽNJE DO VAŠE DOMOVINE REX C. SAVOIA di SAVOIA (Edino gyro-stabilizirana ladja sveta) 29. AVG. - 5. SEPT. - 19. SEPT. - 3. OKT. - 10. OKT. Na vseh parnikih uživajte najboljšo hrano, uljudno postrežbo in luksurjuzno udobnost, radi katere je Italian Line postala glasovita. Za informacije in rezervacije, obrnite se na kateregakoli pooblaščenega agenta ali na 624 Fifth Ave., New York City

rijo, kričalo: Konec je veselja, konec sitosti, lepote, gibanja, zraka, zlata in opoja! In mati ni več obrisala prahu s stola in ji ni več velela, naj sede. Vse to je videl Matija. Tedaj je stopil z revolverjem pred njo in jo ustrelil v glavo. "Rad sem jo imel, zato sem jo ustrelil. Njene nesreče nisem mogel prenesti," je dejal policajcu, ki ga je prišel iskat.

OBEŠENEC JE POBEGNIL

Kaj takega se ne čuje vsak dan in se je pripetilo pri belem dnevu na ljubljanskem Gradu. Ves preplašen je prihitel v hišnikovo stanovanje na Gradu gostilničar Tomšič in telefonično obvestil reševalno postajo, da visi na drevesu v parku približno 40 let star obešenec. To je bilo tudi res, a je obešence, ki se je odločil za prostovoljno smrt, eden izmed sprehajalcev medtem prerezal vrvi. Reševalci so prihiteli z avtomobilom in našli obupanca že na tleh. Naenkrat se je pa ta zdramil, odprl oči v naslednjem trenutku pa tudi že skočil pokonci in jo v vsej naglici odkuril zaprepasčenim ljudem izpred nosa proti Florjanski ulici, kjer se je kmalu izgubil. Kdo je bil obupanec še danes ni ugotovljeno, iščejo ga pa največ zaradi tega, ker je potegnil reševalce, ki jim je ostal 50 Din dolžan za vožnjo na Grad.

VAŽNO ZA NAROČNIKE

Poleg naslova je razvidno do kdaj imate plačano naročnino. Prva številka pomeni mesec, druga dan in tretja leto. Da nam približate nepotrebne dela in stroškov, vas prosimo, da skušate naročnino pravočasno poravnati. Pošljite naročnino naravnost nam ali jo pa plačajte našemu zastopniku v vašem kraju ali pa kateremu izmed zastopnikov, kojih imena so tiskana z debelimi črkami, ker so upravičeni obiskati tudi druge naselbine, kjer je kaj naših rojakov naseljenih.

- CALIFORNIA: San Francisco, Jacob Laushin
COLORADO: Pueblo, Peter Cullig, A. Saffel; Walsenburg, M. J. Bayuk
INDIANA: Indianapolis, Fr. Zupančič.
ILLINOIS: Chicago, J. Bevil, J. Lukančič; Cicero, J. Fabian (Chicago, Cicero, in Illinois); Joliet, Mary Bamblich; La Salle, J. Spelch; Mascoutah, Frank Augustin; North Chicago, Joe Zelene
MARYLAND: Kitzmiller, Fr. Vodopivec
MICHIGAN: Detroit, Frank Stular
MINNESOTA: Chisholm, Frank Couffe; Ely, Jos. J. Peshel; Eveleth, Louis Gouffe; Gilbert, Louis Vessel; Hibbing, John Povše; Virginia, Frank Hrvatič
MONTANA: Roundup, M. M. Panian; Washoe, L. Champa
NEBRASKA: Omaha, P. Broderick
NEW YORK: Gowanda, Karl Struška; Little Falls, Frank Masle; Cleveland, Anton Bobek, Chas. Kartlinger, Jacob Besnik, John Slapančič

SHIPPING NEWS

- Na parnikih, ki so debelo tiskani, so vrste v domovino izleti pod vedstvom izkušnega spremljevalca.
28. avgusta: Ile de France v Havre; Europa v Bremen
2. septembra: Normandie, Havre; Aquitania, Cherbourg
5. septembra: Paris v Havre; Bremen v Bremen; Rex v Genoa
8. septembra: Saturnia v Trst
9. septembra: Manhattan v Havre; Queen Mary v Cherbourg
10. septembra: Champlain v Havre
12. septembra: Ile de France v Havre; Berengaria v Cherbourg; Europa v Bremen
16. septembra: Normandie v Havre
17. septembra: Aquitania v Cherbourg
19. septembra: Conte di Savoia v Genoa
22. septembra: Bremen v Bremen
23. septembra: Lafayette v Havre; Washington v Havre; Queen Mary v Cherbourg
26. septembra: Paris v Havre; Vulcania v Trst
29. septembra: Europa v Bremen
30. septembra: Normandie v Havre
1. oktobra: Berengaria v Cherbourg
3. oktobra: Rex v Genoa
7. oktobra: Queen Mary v Cherbourg; Manhattan v Havre
9. oktobra: Bremen v Bremen
10. oktobra: Ile de France v Havre; Conte di Savoia v Genoa
14. oktobra: Normandie v Havre; Aquitania v Cherbourg
15. oktobra: Saturnia v Trst
16. oktobra: Europa v Bremen
20. oktobra: Roma v Genoa
21. oktobra: Queen Mary v Cherbourg; Washington v Havre
24. oktobra: Rex v Genoa; Lafayette v Havre; Bremen v Bremen
28. oktobra: Aquitania v Cherbourg
29. oktobra: Ile de France v Havre
31. oktobra: Vulcania v Trst
4. novembra: Queen Mary v Cherbourg
6. novembra: Europa v Bremen
7. novembra: Champlain v Havre; Conte di Savoia v Genoa
11. novembra: Aquitania v Cherbourg; Normandie v Havre
14. novembra: Rex v Genoa
18. novembra: Queen Mary v Cherbourg
30. novembra: Bremen v Bremen
1. novembra: Lafayette v Havre; Saturnia v Trst
25. novembra: Normandie v Havre; Berengaria v Cherbourg
28. novembra: Conte di Savoia v Genoa
2. decembra: Queen Mary v Cherbourg
3. decembra: Champlain v Havre
4. decembra: Europa v Bremen
5. decembra: Vulcania v Trst
9. decembra: Normandie v Havre; Aquitania v Cherbourg
12. decembra: Rex v Genoa
15. decembra: Bremen v Bremen
16. decembra: Queen Mary v Cherbourg
26. decembra: Normandie v Havre

UPRAVA "GLAS NARODA"